ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 74/86 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. *Νομικό πλαίσιο της διαφοράς*

Οι αμπελώνες της Κοινότητας κατανέμονται σε αμπελουργικές ζώνες. Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 337/79 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1979, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112), τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν, για κάθε αμπελουργική ζώνη, την αύξηση του φυσικού αλκοολικού τίτλου κατ' όγκον του οίνου· ο βαθμός της αύξησης αυτής ποικίλλει ανάλογα με την αμπελουργική ζώνη. Για τη λεγόμενη αμπελουργική ζώνη Α, η αύξηση αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει το όριο του 3,5 % vol. Το άρθρο 32, παράγραφος 2, ορίζει ακόμη ότι, τα έτη κατά τη διάρκεια των οποίων οι κλιματολογικές συνθήκες υπήρξαν εξαιρετικά δυσμενείς, η αύξηση του αλκοολικού τίτλου που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί, στην αμπελουργική ζώνη Α, να φθάσει το όριο του 4,5 %. Την απόφαση με την οποία επιτρέπεται η προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 αύξηση λαμβάνει η Επιτροπή, κατά τη διαδικασία της επιτροπής διαχειρίσεως (άρθρο 32, παράγραφος 4, σε συνδυασμό προς το άρθρο 67 του κανονισμού).

2. *Ιστορικό της διαφοράς*

Ο γερμανικός νόμος περί οίνου (Weingesetz), όπως ίσχυε στις 14 Ιουλίου 1971 (BGBl. I 1971, 893), παρέπεμπε, ως προς την αύξηση του αλκοολικού τίτλου του οίνου, στις οικείες διατάξεις των κανονισμών περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς. Κατά τις αρχές του 1982, το Bundestag τροποποίησε το νόμο αυτόν, προσθέτοντας, στην παραπομπή στον προαναφερθέντα κανονισμό 337/79, στην παράγραφο 6, δεύτερο εδάφιο, την ακόλουθη πρόταση:

« Για τις αμπελουργικές περιοχές Mosel-Saar-Ruwer, Mittelrhein, και Ahr, ισχύει ανώτατο όριο εμπλουτισμού 4,5 % vol. για ορισμένες ποικιλίες και ορισμένες αμπελουργικές εκτάσεις. »

Στις 8 Ιουλίου 1982, η Επιτροπή απηύθυνε στην κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας τηλετύπημα, με το οποίο της ζητούσε να μη θέσει σε ισχύ το νόμο, όπως είχε τροποποιηθεί από το Bundestag, λόγω ασυμφωνίας του προς το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 337/79. Στις 30 Ιουλίου, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση απάντησε ότι συμμεριζόταν την άποψη της Επιτροπής και ότι το από 8 Ιουλίου 1982 τηλετύπημα της Επιτροπής είχε διαβιβαστεί στις αρχές των ομοσπόνδων κρατών, που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του νόμου περί οίνου, καθώς και στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς κύκλους. Επιπλέον, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αναλάμβανε την υποχρέωση να θέσει τέρμα στην αντίφαση μεταξύ της παραγράφου 6 του νόμου περί οίνου και του κοινοτικού κανονισμού, το ταχύτερο δυνατόν.

Ο τροποποιητικός νόμος υπογράφηκε από τον πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση στις 27 Αυγούστου 1982. Αφού δημοσιεύτηκε στην *Bundesgesetzblatt* της 31ης Αυγούστου 1982, τέθηκε σε ισχύ από 1ης Σεπτεμβρίου.

Ταυτόχρονα, δημοσιεύτηκε στην Bundesgesetzblatt η κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο του γερμανικού νόμου περί οίνου. Στη δημοσίευση αυτή, το δεύτερο εδάφιο της προαναφερθείσας παραγράφου 6 συνοδευόταν από υποσημείωση, με το εξής περιεχόμενο:

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

« Κατά το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 337/79, το ανώτατο όριο εμπλουτισμού ανέρχεται σε 3,5 % vol. σε όλες τις αμπελουργικές περιοχές της αμπελουργικής ζώνης Α. Μπορεί να αυξηθεί σε 4,5 % με απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για τα έτη κατά τα οποία οι κλιματικές συνθήκες είναι εξαιρετικά δυσμενείς. »

Κατά τα έτη 1983 και 1984, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν κίνησε καμιά διαδικασία για την κατάργηση της επίδικης εθνικής διάταξης. Εν τω μεταξύ, προσπάθησε να επιτύχει τροποποίηση του κανονισμού 337/79, έτσι ώστε να αρθεί η ασυμφωνία της παραγράφου 6 του γερμανικού νόμου περί οίνου με το άρθρο 32 του κανονισμού. Με τα από 13 Δεκεμβρίου 1982 και 22 Δεκεμβρίου 1984 έγγραφά της, η Επιτροπή αρνήθηκε να προβεί στην τροποποίηση αυτή.

Η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία αναγνωρίσεως παραβάσεως με το από 9 Οκτωβρίου 1984 έγγραφό της. Σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης, κάλεσε την ομοσπονδιακή κυβέρνηση να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της εντός δύο μηνών.

Με την από 11 Δεκεμβρίου 1984 απάντησή της, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αναγνώρισε ότι η παράγραφος 6 του νόμου περί οίνου δεν συμβιβαζόταν προς το κοινοτικό δίκαιο. Η προβλεπόμενη τροποποίηση του εθνικού δικαίου είχε μεν καθυστερήσει, επρόκειτο όμως να καταρτιστεί σχετικό νομοσχέδιο για τις αρχές του 1985. Αφού διαπίστωσε ότι, στις αρχές του 1985, η διαδικασία τροποποιήσεως του νόμου δεν είχε ακόμη ξεκινήσει, η Επιτροπή διατύπωσε, την 1η Ιουλίου 1985, αιτιολογημένη γνώμη, που παρέμεινε αναπάντητη.

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 169, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης, η Επιτροπή προσέφυγε στο Δικαστήριο κατά της παραβάσεως την οποία προσάπτει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

3. *Διαδικασία*

Η προσφυγή της Επιτροπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 12 Μαρτίου 1986.

Η έγγραφη διαδικασία εξελίχθηκε κανονικά· η Επιτροπή ωστόσο παραιτήθηκε από την κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με επιστολή της 1ης Φεβρουαρίου 1988, ο Martin Seidel και ο Hans-Joachim Horn, ο οποίος είχε αντικαταστήσει από 25ης Αυγούστου 1987 τον Peter Rohland, γνωστοποίησαν στο Δικαστήριο ότι έπαυσαν να είναι εκπρόσωποι της γερμανικής κυβέρνησης στην παρούσα υπόθεση. Κατά την περαιτέρω εξέλιξη της προφορικής διαδικασίας, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εκπροσώπησαν η Jutta Peters του ομοσπονδιακού Υπουργείου Νεολαίας, Οικογενείας, Γυναικών και Υγείας, και οι Dietmar Knopp και Frank Montag, δικηγόροι Κολωνίας.

II — Αιτήματα των διαδίκων

Η *Επιτροπή, προσφεύγουσα*, ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να αναγνωρίσει ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εισάγοντας στο γερμανικό νόμο περί οίνου διάταξη καθορίζουσα, για τις αμπελουργικές περιοχές Mosel-Saar-Ruwer, Mittelrhein και Ahr, το ανώτατο όριο εμπλουτισμού σε 4,5 % vol. για ορισμένες ποικιλίες και για ορισμένες αμπελουργικές εκτάσεις, παρέβη τους κανόνες περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς, και ιδίως το άρθρο 32 του κανονισμού 337/79 του Συμβουλίου,

καθώς και τα άρθρα 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ·

2) να καταδικάσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.

Η *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας*, *καθής*, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αποφανθεί επί της προσφυγής κατά νόμον.

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

Κατά την *Επιτροπή*, η διατήρηση σε ισχύ της παραγράφου 6 του νόμου περί οίνου, όπως τροποποιήθηκε το 1982, απειλεί, πρώτον, σοβαρά την ασφάλεια του δικαίου. Προς στήριξη της άποψης αυτής, διατείνεται καταρχάς ότι ούτε η διαβίβαση του τηλετυπήματος της Επιτροπής στις αρχές των ομοσπόνδων κρατών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του νόμου, ούτε η υποσημείωση που συνοδεύει τη δημοσίευση του νέου κειμένου του νόμου περί οίνου κατοχυρώνουν ουσιαστικά την εφαρμογή των ανωτάτων ορίων που προβλέπει ο κανονισμός 337/79. Κατά το γερμανικό συνταγματικό δίκαιο, η δημοσίευση της κωδικοποίησης του νόμου σε ενιαίο κείμενο είναι ενημερωτικού απλώς χαρακτήρα, στερούμενη νομοθετικής αξίας. Ενόψει, άλλωστε, της αρχής της νομιμότητας που διέπει το ποινικό δίκαιο, είναι αμφίβολο αν, ενόψει του γράμματος της παραγράφου 6, τα γερμανικά δικαστήρια μπορούν να εφαρμόσουν ποινικές διατάξεις σε περίπτωση που ο εμπλουτισμός υπερβαίνει το κανονικό ποσοστό του 3,5 % vol.

Η Επιτροπή προσθέτει ότι η παράγραφος 6 δημιούργησε μια διφορούμενη νομική κατάσταση, εφόσον εισήγαγε στη γερμανική νομοθεσία περί οίνου μια διάταξη, της οποίας το κείμενο παρεκκλίνει από εκείνο του οικείου κοινοτικού κανονισμού. Υπ' αυτές τις συνθήκες εξακολουθούν να υφίστανται αβεβαιότητες των διοικουμένων ως προς το ποιο δίκαιο ισχύει. Κατά πάγια νομολογία, η κατάσταση αυτή συνιστά παράβαση του άρθρου 189, δεύτερη παράγραφος, και του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΟΚ (βλέπε, π.χ., αποφάσεις της 4ης Απριλίου 1974, υπόθεση 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Slg. 1974, σ. 359, και της 25ης Οκτωβρίου 1979, υπόθεση 159/78, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Slg. 1979, σ. 3247).

Δεύτερον, η Επιτροπή προβάλλει παράβαση του κανονισμού 337/79 και των άρθρων 5 και 189 της Συνθήκης ΕΟΚ, κατά το μέτρο που η παράγραφος 6 του γερμανικού νόμου περί οίνου παρέχει την εντύπωση ότι το ποσοστό εμπλουτισμού μπορεί να αυξηθεί σε 4,5 % vol. μόνο στις περιοχές Mosel-Saar-Ruwer, Mittelrhein και Ahr, ενώ το άρθρο 32 του κανονισμού 337/79 προβλέπει τη δυνατότητα αυξήσεως του αλκοολικού τίτλου κατ' όγκον μέχρι 4,5 % vol. για ολόκληρη την αμπελουργική ζώνη Α.

Η *γερμανική κυβέρνηση* παρατηρεί ότι δεν αμφισβητεί το βάσιμο της αιτιάσεως της Επιτροπής. Επισημαίνει ωστόσο ότι, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, οι κοινοτικές διατάξεις περί αυξήσεως του αλκοολικού τίτλου τηρούνται αυστηρά στην πράξη και επομένως δεν απειλείται εν προκειμένω η ασφάλεια δικαίου. Η κυβέρνηση προσθέτει ότι, επί του παρόντος, βρίσκεται στο στάδιο της προπαρασκευής μεταρρύθμισης της οικείας νομοθεσίας, καταργούσα, μεταξύ άλλων, την επίδικη διάταξη.

T. Koopmans

εισηγητής δικαστής